

Tematický blok: Advent a Vánoce

I. Biblicko-historický zeměpis: Izraelská země

A. Úvod

Jedním z témat katechetických setkání je biblický zeměpis, jenž pomáhá přiblížit dětem vybrané historické události spojené s dějinami spásy. Zeměpis poskytuje faktům konkrétnost a napomáhá jejich vztažení do daného prostoru. Ježíšovo narození, doba, kdy učil, jeho smrt a vzkříšení jsou spojeny s konkrétní zemí, kde se dnes nachází stát Izrael. Dějiny spásy se udály v určité době, ale rovněž v určitém prostoru, který můžeme dítěti představit. Ono totiž žije také na konkrétním místě, v konkrétním prostoru a je schopno analogicky vstoupit do tajemství spásy a vtělení [srov. 20].

B. Témata ke katechezi

- Presentace Izraele na globusu.
- Presentace Izraele na mapě světa z puzzlů.
- Presentace mapy Izraele.

C. Metodická doporučení

Prezentovaný materiál o Izraeli je názorný. Scénáře témat biblicko-historického zeměpisu začínáme prezentací Izraele jako malého bodu na montessoriánském globusu (moře-země), dále tentýž bod ukazujeme na montessoriánských skládačkách/puzzle polokoule, a na závěr ukážeme skládačku/puzzle samotného Izraele.

Postupnost těchto katechezí plyne z principu přechodu od obecného k jednotlivostem. Presentace zeměkoule je spojena s lekcí ticha. Sedíme s dětmi v kruhu a tiše podáváme globus, dotýkáme se jeho povrchu a prohlížíme si jeho tvar, rozmístění vod a souše (na montessoriánském globusu je souš značená hrubým povrchem, vody jsou hladké, a tak dítě smyslem hmatu zakouší, jaký povrch zaujímají).

Níže uvádíme doplňkové informace o izraelské zemi, jež můžeme dětem předat při individuálních rozhovorech.

Zeměpisná rozloha Izraele je pás země o délce cca 240 km a šířce od 50 do 130 km. Je to krajina s velmi rozmanitým terénem. Rovina se zvedá v horský masiv táhnoucí se územím Judy a Samařska o výšce 1112 m nad mořem a na severu přechází v Galilejské pohoří. Tato malá země je obklopena z jedné strany mořem a z druhé pouštěmi a stepí. Leží v tektonické rovině, na jejímž území je Galilejské jezero. To je sladkovodní nádrž rozkládající se 215 m nížeji, než je hladina moře. Z ní vytéká řeka Jordán, jež se vlévá do Mrtvého moře, které je ještě níže, a to 395 m pod hladinou moře (o biblickém zeměpisu více viz [29; 38].)

Izrael byl za Ježíšovy doby rozdělen na oblasti, provincie, které byly kontrolovány Římany (Judea, Galilea a Perea). Pro naši potřebu doplníme na mapu ještě Samařsko. Toto dělení je podmíněno zeměpisně a kulturně, nikoli politicky; naším cílem je totiž ukázat biblická místa spojená s Ježíšovým životem a jeho činností. Mapu využijeme také v katechezích pro děti starší šesti let.

Hranice Samařska jsme přejali z Oxford Bible Atlas, v němž je uvedeno, že přirozené hranice tohoto regionu jsou vymezeny údolím Jizreele a Ajalonu na severu a jihu, pobřežím na západě a údolím Jordánu na východě [37].

D. Scénáře katechezí

7.2.1. Téma katecheze: Prezentace Izraele na globusu

Teologické poselství

Člověk stvořený k obrazu a podobě Boha je ze své podstaty zaměřen na zdroj života, na svého Stvořitele. Narušení lidské přirozenosti a hřích, který vzniká zneužitím lidské svobody, vedly k přerušení prvotního vztahu s Bohem. Boží láska k člověku je tak silná, že se Bůh ve svém plánu rozhodl uzavřít s lidmi smlouvu. Jejím znamením je vyvolení izraelského národa a zpečetění smlouvy uzavřené s Abrahamem: „Počínaje Abrahamem proniká božské požehnání do lidských dějin, které směřovaly ke smrti, aby v nich podnítilo vzestup k životu, k jeho zdroji: vírou, otce věřících, který dostává požehnání, začínají dějiny spásy“ (KKC 1080). Dějiny spásy lidí svědčí o dlouhotrvajícím a různorodém dialogu, který podivuhodně Bůh s lidmi navázal a dále v něm rozmanitými způsoby pokračuje.

Sjednocující body katecheze

- Ježíš se narodil na místě, kde žil národ vyvolený Bohem. Bůh si ho vyvolil, aby v něm projevil lásku ke všem lidem.

Výchovné úkoly

- rozvíjet vědomou účast na slavení Božího narození;
- uvádět do děkonné modlitby;
- vytvářet výchovné situace umožňujících zkušenost Boží lásky k lidem.

Doba prezentace

tři nebo čtyři týdny před adventem. Volba doby závisí na tématech, které chceme prezentovat v adventní době (viz katecheze 7.2.4. *Světlo*).

Materiál k prezentaci

- montessoriánský globus: souš na všech kontinentech je znázorněna jednotnou žlutou barvou a má hrubší povrch, všechny moře a oceány jsou modré a hladké, červený bod označuje Palestinu; (pokud nemáte montessoriánský globus, můžete si jej vyrobit ze školního globusu, který je třeba přebarvit: souš žlutě a moře modře tak, aby nebyly vidět nápisy);
- ze žluté čtvrtky vystřižený kříž objímající globus a kancelářské svorky.

Prezentace tématu

Shromáždíme děti v kruhu kolem stolu pokrytého zeleným ubrusem (znamená liturgické mezidobí), na který postavíme globus.

Podívejte, toto je zeměkoule (ukazujeme globus a pomalu jím otáčíme). Představuje svět, na kterém žijeme. Tady (ukazujeme) vidíme souš, kterou obývají lidé. Kolem souše je voda (ukazujeme modrou plochu). Dnes vám chci ukázat ještě jedno důležité místo, které je označené červenou tečkou. Na tomto místě se narodil Pán Ježíš, tam umřel a vstal z mrtvých.

Tiše podáváme dětem globus, aby se ho mohly dotknout a najít červený bod.

Pro nás je to velmi důležité místo, Bůh si totiž vyvolil jeden národ na tomto místě, aby v něm projevil svou lásku ke všem lidem. Tam se narodil Ježíš, tam lidé poprvé uviděli světlo. Toto světlo, které zvítězilo nad

temnotou, zlem a smrtí, se pomalu rozšířilo do celého světa. Jak nás Pán Ježíš spasil? Umřel na kříži, a potom byl vzkříšen a zvítězil nad smrtí. Ukazujeme dětem z kartonu vystřižený kříž, střed položíme na červeně označené místo na globusu a ramena vzadu sepneme, aby objala celý globus.

Podívejte se, Pán Ježíš svými pažemi objímá celý svět, každého člověka, který bydlí, žije na zemi, chce sdílet s každým člověkem radost a nový život, který je silnější než smrt.

Materiál pro individuální práci

- mapa světa v perokresbě (jeden obrázek vcelku jakoby rozvinutý globus do plochy);
- žlutý papír k vystřihování kříže, štětec, lepidlo, nádobka na lepidlo.

Návrhy pro individuální práci

- práce s globusem;
- vybarvovat mapu světa (světle hnědá souš a modré moře), kopírovat a vystřihávat kříž (nebo vytrhávat), lepit kříž na mapu;
- kreslit libovolný obrázek.

7.2.2. Téma katecheze: Prezentace izraelské země na mapě světa

Teologické poselství

Smlouva Boha s lidmi se dovršuje v osobě Ježíše Krista, jenž zemřel na kříži a vstal z mrtvých pro naši spásu, abychom mohli plně žít s Ním. Kristus se obětoval na kříži naprostým odevzdáním Otcově lásce a pro naši spásu. Když se spojujeme s Jeho obětí, můžeme svůj život učinit obětí Bohu.

Sjednocující body katecheze

- kříž je znamením spásy.

Výchovné úkoly

- ukázat dětem základní biblicko-historické zepěpisné souvislosti;
- společně objevovat význam kříže jako znamení spásy.

Období pro prezentaci

po prezentaci Izraele na globusu (viz 7.2.1.).

Materiál k prezentaci

- globus a kříž ze čtvrtky;
- dřevěné puzzle polokoule (zeměpisný materiál je montessoriánský); červený bod označuje polohu Palestiny; pokud nemáte mapy polokoulí jako puzzle, můžete využít fotografii map nebo vystříhnout světadíly (obrysy) z tvrdého kartonu.

Prezentace tématu

Shromáždíme děti v kruhu na koberci, kam postavíme globus z předešlého setkání s křížem ze čtvrtky a mapu (polokouli) z puzzle, na níž jsou světadíly. Červeným bodem na ní označíme Palestinu.

Posledně jsem vám ukázal/a, jak vypadá svět na globusu. Dnes jsem vám přinesl/a mapu zeměkoule, čili mapu celého světa. Podívejte se (ukazujeme dvě polokoule). Na této mapě vidíme také souš a vodu. Můžeme na této mapě také snadno najít velmi, velmi důležitou zemi, do které lidé s velkou radostí a zájmem jezdí. Je to země velmi, ale opravdu velmi maličká. Je tak malá, že je těžko vidět, je opravdu třeba velmi napnout zrak. Ale proč je tak zajímavá? (Ukazujeme červenou tečku).

Je to země, kde žije národ, který si Pán Bůh vyvolil zvláštním způsobem. Země, ve které se narodil a žil Boží Syn Ježíš Kristus. Tato země se nazývá Izrael.

Vzpomínáte si, že z této země vyšlo světlo a dostalo se i k nám. Protože Pán Ježíš chce své vítězství sdílet se všemi.

Kříž sundáme z globusu a přiložíme nejprve k tělu tak, aby se břevna kříže dotýkala čela, ramen a hrudi. Ukazujeme beze slov, jak se dělá znamení kříže. Potom postupně přistoupíme ke každému dítěti. Požádáme ho, aby vstalo, přikládáme znamení kříže tak, aby vidělo, že břevna kříže je rovněž objímají. Děláme znamení kříže podél břevna kříže. Cvičení konáme v tichosti. Nakonec ještě jednou ukazujeme znamení kříže a říkáme přitom slova „*Ve jménu Otce i Syna i Duchu Svatého*“, poté je opakujeme s dětmi.

Materiál pro individuální práci dítěte

světadíly polokoule připravené pro děti k vybarvování, kříž ze žlutého papíru.

Návrhy pro individuální práci

- pokud si děti nevybarvily mapu světa (viz katecheze 7.2.1.), tak si ji připraví nyní;
- dokreslení červeného bodu, který označuje místo Izraele na mapě světa;
- skládání puzzle mapy světa (pokud jej máte k dispozici);
- kreslit libovolný obrázek nebo kříž.

7.2.3. Téma katecheze: Prezentace mapy Izraele

Teologické poselství

Dějiny spásy jsou spojeny s konkrétními historickými událostmi, s konkrétními místy a lidmi. Bible podrobně popisuje místo a dobu příchodu Božího Syna, Spasitele, na svět. Ježíš přišel na svět v konkrétní době a na konkrétní místo. Svatý Lukáš ve svém evangeliu popisuje složité vazby a souvislosti mezi Izraelem a okolními státy i jeho tehdejší vnitřní situaci. Nejdříve představuje římskou říši v době císaře Augusta, a potom Sýrii, protože Izrael se nacházel ve sféře jejího vlivu. Dále zmiňuje Nazaret, kde došlo k zvěstování a konečně se dostává k Betlému v Judsku, kde se narodil Boží Syn. Ježíš se tedy narodil v zemi okupované Římem, v Betlémě, Davidově městě. Celý jeho život byl však cestou do Jeruzaléma, kde se na dřevě kříže uskutečnilo vykoupení světa.

Sjednocující body katecheze

- tajemství vtělení: Boží Syn se narodil a žil na konkrétním místě a v konkrétní době.

Výchovné úkoly

- seznámit děti s názvy míst souvisejících se spásonosnými událostmi;
- připravit k vědomému prožívání vánočních svátků.

Období pro prezentaci

po prezentaci Izraele na mapě světa.

Materiál k prezentaci

- dřevěné puzzle Izraele za Ježíšovy doby s označenými hranicemi regionů a místy, kde se nacházejí města: Jeruzalém, Nazaret, Betlém; kartičky se jmény regionů a měst; tři symboly událostí, které se staly v těchto městech: betlémská hvězda, kříž, plamen ohně; pokud nemáte dřevěné puzzle, lze použít jen mapu Izraele.

Prezentace tématu

Shromáždíme se na koberci, kde prezentujeme mapu Izraele (dřevěné puzzle).

Kdybychom trochu zvětšili červenou tečku, kterou jsme posledně našli na polokouli, uviděli bychom, že ta země vypadá takto: ukazujeme na mapu. Z jedné strany je moře, z druhé strany je řeka, uprostřed té země jsou hory a poušť. V této zemi jsou podobně jako v Čechách a na Moravě města. Dnes vám povím o třech městech, která jsou důležitá pro Izraelity i pro křesťany. První město, které vám chci ukázat, má toto znamení (ukazujeme znamení plamene), připomíná to plamínek ohně, světlo. Proč má toto město takové znamení? Protože jednoho dne tady do domu jedné mladé dívky jménem Maria přišel Duch Svatý, který na ni sestoupil, a stala se matkou Božího Syna. Toto město se jmenuje Nazaret. Klademe znamení ohně na mapu na správné místo. Druhé důležité město, které budeme označovat znaméním betlémské hvězdy (ukazujeme betlémskou hvězdu), je město, ve kterém se Pán Ježíš narodil. Toto město se jmenuje Betlém. Klademe na mapu znamení betlémské hvězdy. Je ještě jedno velmi důležité město, které můžeme označit znaméním kříže. Toto znamení nám připomíná, že Pán Ježíš umřel na kříži a byl vzkříšen. Toto město se jmenuje Jeruzalém. Klademe na mapu znamení kříže. Opakujeme a ještě jednou ukazujeme jednotlivá znamení měst.

V Nazaretě se Maria dověděla, že se stane Ježíšovou matkou. V Betlémě se Pán Ježíš narodil. V Jeruzalémě

Pán Ježíš zemřel na kříži a byl vzkříšen. Nakonec můžeme zazpívat nebo děti naučit písničku „Země Izrael“.

Po první prezentaci je možné při individuální práci provést třístupňovou slovní lekci o názvech měst.

Materiál pro individuální práci dítěte

- dřevěné puzzle s kartičkami a symboly (viz materiál pro prezentaci);
- černobílá mapa Izraele (perokresba) s vyznačenými hranicemi regionů a s tečkami, kde leží města Nazaret, Betlém a Jeruzalém; vystřižené malé symboly kříže (stříbrný), plamínku (červený), hvězdy (žlutá nebo zlatá) – vystřižené symboly lze nahradit lepítky a fixy, aby si je děti samy nakreslily;
- tři kontrolní mapy Izraele: 1. s označenými symboly měst (Jeruzalém, Nazaret, Betlém), 2. s názvy těchto měst; 3. s názvy regionů (Galilea, Judea, Samařsko, Perea).

Návrhy pro individuální práci

- vybarvovat regiony na mapě, kterou může dítě samo obkreslit a použít přitom puzzle;
- nalepovat symboly měst na mapu;
- starší děti mohou nalepovat i názvy měst a názvy regionů do mapy (správnost si zkontrolují pomocí kontrolních map);
- na mapě Izraele z puzzle umístit kartičky s názvy regionů a měst, a také symboly.

Tento materiál lze prezentovat i při práci v malých skupinách nebo při individuální práci dítěte:

Izraelská země vypadala takto (ukazujeme puzzle). Skládala se ze čtyř regionů: první, největší region, který byl úplně dole, se jmenoval Judsko (označíme na mapě názvem); druhá, nahoře, trochu menší, se jmenovala Galilea (označíme názvem); třetí, která byla uprostřed izraelské země, nejmenší, se jmenovala Samařsko (označíme názvem); tady byla řeka a na druhé straně této řeky byl čtvrtý region, který se jmenoval Perea (označíme názvem).

II. Proroctví předpovídající příchod Mesiáše

A. Úvod

Příchod Božího Syna na svět je tak velkou událostí, že jej Bůh připravoval dlouhá staletí. Předpovídá ho ústy mnoha proroků.

Prezentovat dětem některá proroctví má za účel ukázat jim, jak Bůh vychovával lidi. Proroci, kteří předpovídali příchod Spasitele, užívali ve své řeči kontrasty. Ukazují kontrast mezi malým a velkým, mezi temnotou a světlem, mezi tím, co je lidské, a tím, co je božské. Proroctví předpovídají vtělení Božího Syna. Ukazují, že Boží Syn se stane člověkem. V něm se proroctví naplní. Je dítětem, ale zároveň světlem, je to mocný Bůh, kníže pokoje, Emmanuel.

Katecheze o proroctvích tvoří úvod k prezentaci tajemství Ježíšova vtělení a narození. Jejich cílem je předvést dětem obrazy a výrazy, jež v nich vzbudí úžas a úctu k Bohu a současně jim budou snadno srozumitelné. Rozmanitá jména Mesiáše dítěti rovněž poskytnou modlitební jazyk. Osvojí si různé termíny a bude je používat při osobní modlitbě.

B. Témata ke katechezi

- Světlo – Iz 9, 1.
- Dítě – Iz 9, 5.
- Matka – Iz 7, 14.
- Místo narození dítěte – Mich 5, 1.
- Hvězda – Nm 24, 17.

C. Metodická doporučení

První rok prezentujeme první dvě proroctví. Druhý rok obě připomeneme při prvním setkání. Při druhém uvádíme další. Zvolíme ta, která budou odpovídat percepčním možnostem dětí. Proroctví uvedená v katechezích „Místo narození dítěte“ a „Hvězda“ můžeme prezentovat třetí rok katechezí.

Prezentace proroctví je spojena s rozjímáním o textu, ale také s určitým konkrétním cvičením, se zkušenostmi. Je s tím spojena také změna výzdoby v modlitebním koutku (fialový ubrus, čtyři fialové svíčky, zapalování svíček, slavení, které dětem pomáhá připravit se na prožívání adventu a Vánoc).

Struktura katechezí postavených na četbě zvolených biblických úryvků se skládá ze čtyř etap: služby slova, slavnostní četby Božího slova, prezentace textu s použitím materiálu, úvahy – modlitby (viz metodická doporučení k vánočním katechezím). V případě proroctví vynecháme bod prezentace textu s použitím materiálu. V těchto katechezích se soustředíme na odhalování smyslu prorockých slov, jež předpovídají příchod Mesiáše. Každé proroctví také souvisí s některým z textů o příchodu Mesiáše na svět.

7.2.4. Téma katecheze: Světlo - Scénáře ke katechezi

Teologické poselství

Naplňování Boží smlouvy probíhalo postupně mnoho staletí. „Příchod Božího Syna na zem je tak významná událost, že ji Bůh chtěl připravovat po staletí. Obřady a oběti, obrazy a symboly, opakované přísliby a smlouvy; to vše Bůh zaměřuje ke Kristu; ohlašuje ho ústy proroků, kteří vystupují v Izraeli; probouzí i jinde, v srdcích pohanů, nejasnou předtuchu tohoto příchodu“ (srov. KKC 522). Bůh připravoval Ježíšův příchod předpověďmi proroků. Prorok je člověk, který naslouchá Bohu, a teprve potom mluví k lidem. Poukazuje na skutečnost, vysvětluje některé události, pomáhá lidem pochopit spásnosné události a připravit se na ně.

Prorok Izajáš předpovídal: „*Lid, který chodil ve tmě, vidí veliké světlo; obyvatelům temné země vzchází světlo.*“ (Iz 9, 1; Mt 4, 15-16). Mesiáš je světlem. Obrazy, které proroci užívali, nikdy nejsou plodem jejich fantazie, ale vždy poukazují na skutečnost. Mesiáš je světlem, přináší lidem nové poznání Boha. Každé poznání osvětluje rozum a zahřívá srdce. Ježíš sám o sobě říká: „*Já jsem světlo světa*“ (J 8,12).

Sjednocující body katecheze

- Bůh slibuje příchod světla;
- postupně se uskutečňuje smlouva darovaná Bohem.

Výchovné úkoly

- společně objevovat význam symboliky světla v liturgii a v křesťanském životě;
- vést děti k rozjímání biblického textu;
- utvářet postoj naslouchání Božímu hlasu a odpovědi z víry;
- seznamovat se zvyky souvisejícími s adventem.

Období pro prezentaci

První týden adventu. Pokud chceme prezentovat v daném roce více proroctví nebo katechezí, jež vyprávějí o Vánocích, je třeba dobu prezentace setkáním přizpůsobit. Prezentaci tohoto proroctví můžeme začít i v týdnu před adventem.

Materiál k prezentaci

- slova proroctví napsaná na ozdobné kartě formátu A4 ve znění: „*Lid, který chodil ve tmě, vidí veliké světlo*“;
- fialový ubrus na stůl v modlitebním koutku;
- čtyři fialové svíčky na svícnech;
- zápalky, zhasínadlo;
- pultík pod proroctví;
- slova modlitby, napsaná na kartičce: „*Pán přijde, (nedá se zdržet,) vynese na světlo věci, které jsou ukryty v temnotách, a ukáže se všem národům*“ (vstupní antifona ze středy po 2. neděli adventní).

Prezentace tématu

Spolu s dětmi připravíme modlitební koutek: vyměníme zelený ubrus za fialový, postavíme na stolek čtyři svícny s fialovými svíčkami a pultík na proroctví. Během přípravy modlitebního koutku si můžeme s dětmi povídat o tom, proč měníme barvu ubrusu. *Proč do našeho koutku dáváme fialový ubrus? Kdo z vás si pamatuje, co znamená fialová barva? Proč si kněz bere fialový ornát?* Děti mohou podle svého odpovídat.

Nyní se připravujeme na svátky. Na jaké? Děti spontánně odpovídají. Tato doba radostného čekání na příchod Božího Syna se nazývá advent. Trvá čtyři neděle, proto jsou v našem koutku čtyři svíčky. Každý týden budeme zapalovat o jednu svíčku víc. Až zapálíme všechny čtyři svíčky, bude to znamenat, že nastal čas Vánoc.

1. SLUŽBA SLOVA

Během tohoto čekání se snažíme dobře na tyto svátky připravit. Budeme se ptát samotného Pána Boha, kdo je to dítě, které se narodilo. Představte si, že Pán Bůh se velmi dávno, ještě než kdokoli věděl, že na svět přijde Boží Syn, rozhodl lidem prozradit toto velké tajemství. Jednou si Pán Bůh vybral jednoho člověka a řekl mu, že lidé, kteří žijí v temnotě, již brzy uvidí veliké světlo.

Tomu člověku, který často hovořil s Bohem a naslouchal jeho slovům, říkáme prorok. Prorok nedostal poznání Božího tajemství pro sebe, ale měl je oznamovat všem lidem. I my ho můžeme číst a ptát se samotného Boha, co nám tím chce o sobě říci. Poslouchejte.

2. SLAVNOSTNÍ RECITACE BOŽÍHO SLOVA, Iz 9, 1

Můžeme nejdřív zhasnout světlo, aby bylo v místnosti pološero. Zapálíme jednu fialovou svíčku, vyndáme kartičku s napsaným proroctvím a čteme: „Lid, který chodil ve tmě, vidí veliké světlo“. Odložíme kartičku na pultík tak, aby ji všechny děti viděly.

3. AKTUÁLNÍ POSELSTVÍ A MODLITBA

Co nám chtěl Pán Bůh tímto proroctvím říci? Jak se cítíme, když je velká tma? Co můžeme dělat, když nemáme žádné světlo? I ve vlastním pokoji je těžké něco najít, chodit po pokoji. Ale když rozsvítíme třeba jen malé světýlko, je to příjemné? Když je světlo, cítíme radost. Prorok hovoří o lidech, národu, který se pohybuje a žije ve tmě. Ale tento národ už zanedlouho spatří světlo. O jakém světle nám prorok říká? Věděl o tom velkém světle, věděl, že má přijít. Odkud to věděl...? Kdo mu o tom řekl? Dověděl se to od samotného Boha. O jakém světle to Pán Bůh mluví...? Je to určitě zvláštní světlo. Tuto svíčku za chvíli zhasneme a nastane zase tma. Mluví prorok o takovém světle, které zhasne? Ne, on řekl, že veliké světlo prozáří temnotu jednou provždy. Bude to světlo, které nezhasne. Prorok řekl tato slova i pro nás. Co na to můžeme dnes říci Pánu Bohu? Nakonec můžeme spolu s dětmi říkat slova proroctví Iz 9, 1 nebo použít slova antifony z adventní mše svaté: „Pán přijde, nedá se zdržet, vynese na světlo věci, které jsou ukryty v temnotách, a ukáže se všem národům“.

Materiál pro individuální práci dítěte

- karta 20x20cm z bílé čtvrtky, čtyři fialové svíčky a čtyři červené plamínky vystřižené z barevného papíru pro každé dítě;
- podložka, štěteček na lepidlo, kelímek na lepidlo, lepidlo v tubě;
- obálka se čtyřmi kartami 20x20cm: 1. obrázek se čtyřmi svíčkami bez plamenů ke kopírování a vybarvování; 2. obrázek adventního věnce ke kopírování a vybarvování; 3. modře napsaný biblický text proroctví „Lid, který chodil ve tmě, vidí veliké světlo.“; 4. černě napsaný text liturgické modlitby (antifony) „Pán přijde, vynese na světlo věci, které jsou ukryty v temnotách, a ukáže se všem národům“.

7.2.5. Téma katecheze: Dítě - Scénáře ke katechezi

Teologické poselství

V knize proroka Izajáše čteme: „*Hle, dítě se nám narodilo, syn je nám dán, vládu má na svém rameni a dostane jméno podivuhodný rádce, mocný Bůh, věčný otec, kníže pokoje.*“ (Iz 9, 5). Prorok předpovídá narození dítěte, které bude Spasitelem světa. Dílo spásy spočívá v tom, že Bůh přijímá lidství. Neomezený Bůh se omezuje do lidského těla. Dítě, které přichází, je zároveň Bůh („bude mu dáno jméno: podivuhodný rádce, mocný Bůh, věčný otec, kníže pokoje“) a člověk (dítě). „Jedinečná a zcela zvláštní událost vtělení Božího Syna neznamena, že Ježíš Kristus je zčásti Bůh a zčásti člověk, ani že je v něm beztvárně smíšeno božství s lidstvím. Stal se opravdu pravým člověkem a zůstal přitom opravdu pravým Bohem. Ježíš Kristus je pravý Bůh a pravý člověk“ (KKC 464). „Je skutečně Božím Synem, který se stal člověkem, naším bratrem, aniž přestal být Bohem, naším Pánem“ (KKC 469).

Sjednocující body katecheze

- tajemství vtělení: Dítě, které přichází, je zároveň Bohem a člověkem;
- Boží láska k člověku spočívá v přijetí lidství.

Výchovné úkoly

- ukázat teologickou pravdu o dvojí Ježíšově přirozenosti – lidské a božské;
- vést děti ke schopnosti modlit se slovy Bible;
- vytvářet situace, v nichž dítě hledá odpověď na otázku: Kým to dítě je?

Období pro prezentaci

po prezentaci prorocství o světle (7.2.4. Světlo).

Materiál k prezentaci

- prorocství napsané na ozdobné kartě formátu A4, Iz 9, 5: „*Hle, dítě se nám narodilo, syn je nám dán, (vládu má na svém rameni a) dostane jméno Podivuhodný rádce, Mocný Bůh, Věčný otec, Kníže pokoje.*“.
Text v závorkách čteme starším dětem, které už toto prorocství znají;
- stejná výzdoba modlitebního koutku;
- text modlitby: zpěv před evangeliem z pátku 2. neděle adventní: „*Pán přijde, běžte mu naproti, on je kníže pokoje, aleluja*“.

Prezentace tématu

Pozveme děti do modlitebního koutku. Připomínáme, jak se jmenuje radostná doba čekání na příchod Páně. Zapálíme jednu adventní svíčku.

1. SLUŽBA SLOVA

Prorok, který hovořil o světle, mluvil rovněž o dítěti, které má přijít na svět. Zdá se, že narození dítěte je mimořádné. Kolik dětí se denně narodí? Já jsem se také kdysi narodila a byla jsem dítě. Proč mluví prorok o tomto dítěti? Je to obyčejné dítě? Podle čeho můžeme poznat, že prorok hovoří o někom mimořádném? Řekl, že to dítě bude nazváno několika zvláštními jmény. Každý z nás má nějaké jméno, ale toto dítě jich mělo několik. Jedno z nich bude znít: Podivuhodný rádce. Co toto jméno znamená? Kým to dítě bude? Kdo může někomu radit, čili říkat, co má udělat? Ten, kdo je moudrý, kdo ví, co je dobré. Toto dítě však bude radit velmi podivuhodným způsobem. Jiné jméno je Mocný Bůh. Dítě, které je Bůh. Kdo je to dítě? Ještě další

jména tohoto zvláštního dítěte jsou Věčný otec a Kníže pokoje. Nyní chceme naslouchat slovům proroka, který nám o tomto dítěti vypráví. Poslouchejte.

2. SLAVNOSTNÍ RECITACE BOŽÍHO SLOVA Iz 9,5

Zapalujeme druhou svíčku. Čteme: *„Hle, dítě se nám narodilo, syn je nám dán, vládu má na svém rameni a dostane jméno: Podivuhodný rádce, Mocný Bůh, Věčný otec, Kníže pokoje.“*

3. AKTUÁLNÍ POSELSTVÍ A MODLITBA

S mladšími dětmi opakujeme jména formou modlitby. Se staršími dětmi můžeme pokračovat v uvažování na téma významu jednotlivých jmen.

„Mocný Bůh: jaká bude jeho moc?... Bude to zvláštní moc... Jaký je Bůh... (Bůh je láska, tato moc bude mít mimořádný charakter). Věčný otec – jak může být malé dítě nazváno otcem, a to otcem, který existuje od vždycky...? Kdo je to dítě? Dítě, které bylo od počátku, od počátku čeho...? Kníže pokoje, co znamená slovo kníže, král... Vládce, ale čeho? ... Pokoje... Dítě, které přináší na svět pokoj, radost... Je vládcem pokoje... Dnes jsme poznali jenom některá jména dítěte, jehož příchod na svět nám předpověděl prorok. Kdo je to dítě? Podle toho, co nám děti odpovědí, můžeme vést modlitbu jako rozhovor s Ježíšem, Knížetem pokoje, světlem... Modlitba bude také pro jednotlivé děti opakováním jednoho ze jmen, které se jim nejvíc líbí.

Na závěr můžeme použít slova liturgické modlitby: *„Pán přijde, běžte mu naproti, on je kníže pokoje, aleluja“*.

Materiál pro individuální práci dítěte

- obálka s jednou kartou 20x20cm se jmény Dítěte napsanými pod sebou: Podivuhodný rádce, Mocný Bůh, Věčný Otec, Kníže pokoje.

Návrhy pro individuální práci

- lepit druhou svíčku – pokračování práce z předchozího setkání;
- kopírovat kartu se jmény Dítěte;
- kreslit libovolný obrázek.

7.2.6. Téma katecheze: Matka - Scénáře ke katechezi

Teologické poselství

Bůh, který přichází na svět, potřebuje matku. Proto si Bůh před věky vyvolil za matku svého Syna dceru izraelskou, mladou Židovku z Nazareta v Galilei, pannu zasnoubenou „s mužem jménem Josef z Davidova rodu a ta panna se jmenovala Maria“ (Lk 1, 27). Mariino poslání bylo připraveno ve Starém zákoně posláním mnoha svatých žen. Maria „vyniká mezi pokornými a chudými Páně, kteří od něho s důvěrou očekávají a přijímají spásu. S ní konečně, přeslavnou dcerou Siónu, po dlouhém čekání na splnění zaslíbení přišla plnost času a uskutečňuje se nový plán spásy, když Boží Syn z ní přijal lidskou přirozenost, aby tajemstvími svého těla osvobodil člověka od hříchu.“ [30]. V evangeliu podle svatého Matouše čteme: „*To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Bůh ústy proroka: ‚Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Emanuel, to je znamená ‚Bůh s námi‘*“ (Mt 1, 23). Evangelista se odkazuje na proroctví Izajášovo dané králi Achazovi (Iz 7,14). Jméno Emanuel zjevuje Ježíšovu výjimečnost: Bůh s námi. Stal se člověkem, je tedy s námi rovněž ve všech našich lidských záležitostech. Emanuel, Bůh s námi, je trvale přítomný mezi námi.

Sjednocující body katecheze

- tajemství vtělení – Bůh, jenž přichází na svět, potřebuje matku.
- výjimečnost Ježíše se projevuje v jeho jménu Emanuel.
- Emanuel – tajemství trvalé přítomnosti Boha mezi námi.

Výchovné úkoly

- pomáhat při poznávání Písma svatého a objevování tajemství spásy;
- pomáhat dětem poznávat rozdíl mezi tím, co je božské a co lidské (matka – mladá žena, dítě - Emmanuel);
- uvádět do společné modlitby a rozjímání.

Období pro prezentaci

advent; toto proroctví můžeme dětem prezentovat v druhém roce katechezí.

Materiál k prezentaci

- text napsaný na ozdobné kartě velikosti A4: „*Hle, panna počne a porodí syna a dá mu jméno Emanuel*“;
- soška Panny Marie Neposkvrněné, jesle se senem;
- čtyři adventní svíčky (jako v předchozích katechezích);
- text liturgické antifony „*Jásej a raduj se, siónská dcero, neboť hle - přicházím a budu bydlet uprostřed tebe, praví Pán.*“ (text v českém překladu je antifonou ke kantiku při Denní modlitbě se čtením z vigilie 1. neděle adventní, dominikánský breviář).

Prezentace tématu

Shromáždíme děti do kruhu v modlitebním koutku. Zapálíme na začátku tolik svíček, kolik adventních týdnů již minulo.

1. SLUŽBA SLOVA

Můžeme začít připomínkou jmen dítěte z předchozí katecheze, pokud jsme toto proroctví už s dětmi probírali. *Každé dítě potřebuje mámu. I toto dítě, o kterém hovořil prorok, přestože bude mít tak zvláštní jména, potřebuje mámu. Jindy nám stejný prorok řekl, kdo bude maminkou tohoto dítěte – Knížete pokoje,*

Mocného Boha, Podivuhodného rádce a Světla. Řekl, že to bude velmi mladá žena, panna. Porodí Syna, kterému dá jméno Emanuel. Víte, co znamená slovo Emanuel? Toto dítě bude doslova pojmenováno „Bůh s námi“. Kým to dítě bude? Určitě bude takové jako my a bude mít maminku. Ale kdo má jméno „Bůh s námi“? Nebude to obyčejné dítě. Toto jméno označuje, že je to zvláštní dítě. Poslouchejte, co řekl prorok.

2. SLAVNOSTNÍ RECITACE BOŽÍHO SLOVA, Iz 7, 14

Zapálíme další svíčku podle toho, který je adventní týden, a čteme:

„Hle, panna počne a porodí syna a dá mu jméno Emanuel“.

3. AKTUÁLNÍ POSELSTVÍ A MODLITBA

Kdo je to dítě? Emanuel... Bůh s námi. Na čí příchod čekáme? Kdo je matkou toho dítěte? Vedle nového proroctví postavíme do koutku sošku Panny Marie. Tolik lidí čekalo, že přijde na svět toto mimořádné dítě. Čekala i Maria, ale nevěděla, že právě ona bude Bohem vyvolená za matku Emanuela. Kdo ještě čeká na příchod tohoto dítěte? Komu ještě prorok říká tato slova? My také čekáme spolu s Marií na splnění slibu, který nám dal Pán Bůh, proto teď vedle Panny Marie postavíme prázdné jesličky. Každý z nás, až bude jesličky držet, může něco Pánu Ježíši říci. Budeme si dokola v tichosti podávat jesle. Pokud chce nějaké dítě říci slova modlitby nahlas, nasloucháme. Nakonec jesle postavíme před sošku Panny Marie. Můžeme si společně odrecitovat slova antifony: „Jásej a raduj se, siónská dcero, neboť hle - přicházím a budu bydlet uprostřed tebe, praví Pán“.

7.2.7. Téma katecheze: Místo narození dítěte - Scénáře ke katechezi

Teologické poselství

Bůh si vyvolil místo Ježíšova narození. Prorok Micheáš předpovídá, že se Ježíš narodí v Betlémě: „A ty, Betléme Efratský, maličký jsi mezi judskými městy, z tebe mi vyjde ten, který bude vládcem v Izraeli, jeho původ je od pradávna, od věčnosti.“ (Mich 5, 1). Bůh si přeje jednotu s člověkem, proto se zjevuje prostým lidem. Volí si to, co je v očích světa malé, aby ponížil to, co je velké.

Bůh vstupuje do lidského života neočekávaně. Boží lidskou logiku myšlení. V Božím plánu to, co je malé, se stává opravdu velkým. Proto také když se Ježíš rodí v betlémských jeslích jako ten nejmenší, stává se Pánem všech.

Sjednocující body katecheze

- Bůh si vybírá místo Ježíšova narození;
- Bůh hledá jednotu s člověkem;
- zjevuje se prostým lidem.

Výchovné úkoly

- ukázat jednotu a souvislost dějin spásy skrze naslouchání proroctvím a v návaznosti na biblický zeměpis;
- vychovávat k postoji pokory před Bohem, jenž vyvolil prostý a chudý národ, aby se mu zjevil;
- připravit k vědomé účasti na slavení Narození Páně a Zjevení Páně;
- uvádět do spontánní děkovné modlitby.

Období pro prezentaci

toto proroctví může být zařazeno do druhého nebo třetího roku katechezí v adventní době.

Materiál k prezentaci

- napsaný text proroctví Mich 5, 1: „A ty, Betléme Efratský, maličký jsi mezi judskými městy, z tebe mi vyjde ten, který bude vládcem v Izraeli, jeho původ je od pradávna, od věčnosti.“;
- modlitební koutek vyzdobený ve shodě s probíhající liturgickou dobou;
- text antifony: „Přijde vznešený král s velkou mocí (aby spasil národy, aleluja)“. Text je českým překladem 1. antifony z Modlitby se čtením ze 3. neděle adventní, dominikánský breviář).

Prezentace tématu

Pozveme děti do kruhu v modlitebním koutku.

1. SLUŽBA SLOVA

Slyšeli jsme, jak nám prorok řekl o dítěti, které, ačkoli přijde na svět jako každý z nás, bude nazváno zvláštními jmény. Jakými? Co tato jména znamenají? Kým bude to dítě? Proč o něm prorok stále mluví? Chce nám sdělit to, co slyšel od Pána Boha. A Bůh chce takto připravit lidi, aby porozuměli a rozpoznali, že právě teď nadešel ten čas.

Jindy prorok mluvil o jednom místě, které je v Izraeli. Je to velmi malé městečko a jmenuje se Betlém. Poslouchejte, proč o něm prorok mluvil.

2. SLAVNOSTNÍ RECITACE BOŽÍHO SLOVA, MICH 5, 1

Zapálíme adventní svíčky odpovídající týdnů a čteme:

„A ty, Betléme Efratský, maličký jsi mezi judskými městy, z tebe mi vyjde ten, který bude vládcem v Izraeli, jeho původ je od pradávna, od věčnosti.“

3. AKTUÁLNÍ POSELSTVÍ A MODLITBA

Co znamenají slova „bude vládcem v Izraeli“? Kdo je to vládce? Jak můžeme nazvat vládce celého národa? Víme, že králové mají krásné zámky, které jsou ve velkých městech. Ale prorok říká, že tento vládce se narodí v nejmenším městečku, jaké v Izraeli je. Říká také, že tento vládce není obyčejný, protože existoval už od věčnosti, ještě před vznikem světa. Slyšeli jsme už podobná slova. Věčný otec, Kníže pokoje... Ten, který bude vládnout, řídit... Kým je tedy toto dítě, které bude vládcem?... Jakým vládcem?... Koho bude řídit?... Kdo mu tuto vládu dal?... Proč si Bůh pro něj zvolil tak malé městečko, které dřív nikdo neznal?... Jak můžeme poznat, že přišel na svět ten, kterého předpovídal prorok?

Poslechněme si modlitbu: „Přijde vznešený král s velkou mocí“.

Co dnes Pánu Bohu řekneme? Slyšeli jsme o dalším tajemství.

Můžeme děti naučit píseň „Pán Bůh z lásky k lidem“. Po modlitbě děti adventní svíčky zhasnou.

Materiál pro individuální práci dítěte

- tři karty o rozměrech 20x20cm: 1. černobílý obrázek města Betléma; 2. černě napsaný text proroctví *„A ty, Betléme Efratský, maličký jsi mezi judskými městy, z tebe mi vyjde ten, který bude vládcem v Izraeli, jeho původ je od pradávna, od věčnosti.“*; 3. modře napsaný text antifony: *„Přijde vznešený král s velkou mocí“*.

7.2.8. Téma katecheze: Hvězda - Scénáře ke katechezi

Teologické poselství

Bůh připravil lidi na přijetí Jeho Syna různými proroctvími. Proroci předpovídali výskyt znamení, která budou příchod Mesiáše předcházet. V knize Numeri nacházíme předpověď Baalama, syna Beorova, která poukazuje na znamení hvězdy: *„Vyjde hvězda z Jakuba, povstane žezlo z Izraele“* (Nm 24, 17a). Hvězda přivedla mudrce od východu do betlémského chléva, místa Ježíšova narození. Evangelista Matouš píše: *„A hle, hvězda, kterou viděli na východě, šla před nimi, až se zastavila nad místem, kde bylo dítě. Jakmile uviděli hvězdu, zaradovali se nevýslovnou radostí. Vstoupili do domu a spatřili dítě s jeho matkou Marií, padli na zem a klaněli se mu.“* (Mt 2, 9b-11). Znamení, která předcházejí a provázejí událost Ježíšova narození, poukazují na naplnění proroctví o Mesiáši.

Sjednocující body katecheze

- Bůh připravoval lidi na přijetí svého Syna skrze proroctví;
- příchodu Ježíše na svět budou předcházet určitá znamení odkazující na splnění proroctví.

Výchovné úkoly

- objevovat smysl proroctví předpovídajících příchod Mesiáše;
- vést děti k odpovědi Bohu v modlitbě.

Období pro prezentaci

Advent, ve třetím roce katechezí.

Materiál k prezentaci

- text proroctví napsaný na ozdobné papírové kartě A4, Nm 24, 17: „Vyjde hvězda z Jakuba, povstane žezlo z Izraele“;
- text antifony: „Pojďme, klaňme se Králi, na kterého čekáme“ (text je českým překladem antifony k Uvedení do první modlitby dne v Denní modlitbě církve v době adventní do 16. 12.).

Prezentace tématu

Pozveme děti do modlitebního koutku. Společně si připomínáme proroctví, s nimiž jsme se již dříve seznámili. Dětem máme umožnit spontánně se vyjadřovat. Tak se můžeme zorientovat v tom, co děti prožívají a co je zaujalo. Všechny otázky, které při katechezi klademe, mají děti povzbudit k úvahám, nikoli ke školskému zkoušení poznatků, které si děti zapamatovaly.

1. SLUŽBA SLOVA

Pán Bůh chtěl lidi připravit na příchod svého Syna. Mnoho let je připravoval a hovořil k nim prostřednictvím mnoha proroků. Podle čeho budou moci lidé poznat, že právě na svět sestoupilo toto světlo? Například že to dítě bude vládcem Izraele, bude mít zvláštní jména... Jaká? To dítě bude mít maminku jako každý z nás, ale bude to Bohem vyvolená mladá dívka. Co ještě prorok říká?

Řekl nám rovněž, že tento Kníže pokoje, Mocný Bůh, se narodí ve velmi malém městečku... v Betlémě.

Prorok však také předpověděl, že až přijde na svět toto dítě, objeví se na nebi velmi jasná hvězda, která zazáří nad celou izraelskou zemí. Poslouchejte.

2. SLAVNOSTNÍ RECITACE BOŽÍHO SLOVA, NM 24, 17

Zapálíme svíčky podle dalšího týdne a čteme:

„Vyjde hvězda z Jakuba, povstane žezlo z Izraele“.

3. AKTUÁLNÍ POSELSTVÍ A MODLITBA

Denně se na celém světě rodí děti. Ale jak mohli lidé poznat, že dítě, o kterém mluvil prorok, právě přišlo na svět? Ukázala se na nebi nějaká zvláštní hvězda, když se narodilo nějaké dítě? Co nám chtěl prorok říci?

Ještě malou chvíli a budeme se radovat z příchodu Božího Syna na svět, a proto můžeme říci: „Pojďme, klaňme se Králi, na kterého čekáme“. Co ještě můžeme dnes Pánu Bohu říci?

Po skončení modlitby vyzveme děti, aby zhasly adventní svíčky.

Materiál pro individuální práci dítěte

Tři karty o rozměrech 20x20cm: 1. obrázek betlémské hvězdy; 2. modře napsaný text proroctví „Vyjde hvězda z Jakuba, povstane žezlo z Izraele“ Nm 24,17; 3. černě napsaný text modlitby: „Pojďme, klaňme se Králi, na kterého čekáme“.

Návrhy pro individuální práci

- vybarvovat betlémskou hvězdu;
- nalepovat betlémskou hvězdu na mapu Izraele;
- libovolně pracovat s materiálem, který už děti znají;
- kopírovat texty proroctví a modlitby (starší děti);
- individuální modlitba.